

[Arne Bjerregaard]

tikken; det skal ikke gennemføres her. Her gennemfører man en generel social foranstaltning for alle. Derefter opstår der selvfølgelig en masse sociale tilfælde, men de må behandles individuelt.

Forslagets intentioner er at tage de grundlæggende sociale problemer op i en generel lovgivning, så man bliver fri for alle disse indtægtsregulerede tilskud, om hvilke vi ved, at de skaber en formidabel kumulation, som bevirker, at de, der skulle have, ikke får, og de, der ikke skulle have, får. Det er konsekvensen i dag. Hvis man ville gå ind på dette her og gennemføre en generel sociallovgivning ved at give tilskud til alle og så lave fordelingspolitikken og de, der ikke skulen i stedet for at tale om det her i sociallovgivningen, så fik man en lovgivning, som var betydelig mere retfærdig. Men det beklagelige er, at man altid vil se lovgivningerne på disse to områder uafhængigt af hinanden – jeg har sagt det 117 gange før – og vi kommer aldrig videre, fordi man ikke vil se de to lovområder i sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Hans Hækkerup (S):

Jeg må sige til hr. Arne Bjerregaard, at det klart og tydelig fremgår af folketingets forretningsorden, hvad det er, man skal beskæftige sig med i socialudvalget. De siger, vi har drøftet her, hører klart ind under det; der er en sammenhæng i tingene.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg ved da udmærket, at der står, man skal beskæftige sig med det, men jeg synes alligevel, det var rimeligt, om man også tænkte videre end til de snævre rammer, man beskæftiger sig med; så kunne man få helhed i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

[Af Anne Grete Holmsgård (VS) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 107. Fremsat 24/1 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Må jeg indledningsvis slå fast, at den gældende bestemmelse i bistandslovens § 69, stk. 1, siger, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn og unge, herunder socialpædagogiske fritidsforanstaltninger. § 69 har gentagne gange været oppe til diskussion, også her i folketinget, bl. a. under behandlingen af forslaget til bistandsloven, hvor der fra Landsforeningen Ungdomsringen blev stillet spørgsmål bl. a. om § 69.

Som svar herpå erklærede socialministeren sig enig i, at det nødvendige antal pladser i daginstitutioner for børn og unge, herunder socialpædagogiske fritidsforanstaltninger, skal dække det faktiske sociale og pædagogiske behov i kommunen.

Det blev samtidig nævnt, at det i forbindelse med behandlingen af kommunernes udbygningsplaner kunne tilstræbes, at der ikke forekommer særlige forskelle fra kommune til kommune.

Efter bistandslovens ikrafttræden har skiftende socialministre understreget, at det i første række er kommunalbestyrelsen, der skønner over, hvad der er det nødvendige antal pladser i daginstitutionerne, og at der fra centralt hold i anden række kan gives henstilling om udvidelse af dette antal, hvis en sammenligning af udbygningsplanen med planerne fra andre kommuner med tilsvarende befolkningsmæssige og erhvervsmæssige forhold viser, at kapaciteten ligger uden for rammerne af det acceptable.

[Socialministeren]

VS foreslår nu at ændre den nuværende affattelse af § 69 derhen, at der fortsat skal sørges for det nødvendige antal pladser i daginstitutioner, herunder socialpædagogiske fritidsforanstaltninger, men nu præciseret sådan, at det skal svare til det faktiske sociale og pædagogiske behov i kommunen. Og så nævnes det i bemærkningerne, at det er hensigten at fremhæve, at det ikke skal være overladt til kommunerne at skønne over det nødvendige antal pladser på en sådan måde, at det faktiske sociale og pædagogiske behov i kommunen ikke dækkes.

For mig at se giver et forslag af denne art ikke den fornødne afklaring af problemerne, for det vil jo stadig være sådan, at der skal skønnes over, hvad det faktiske sociale og pædagogiske behov er.

Så nævner man i bemærkningerne, at der skal kunne anlægges sag ved domstolene med krav om erstatning for økonomiske konsekvenser af, at kommunerne ikke opfylder deres forpligtelser. Det ville formentlig betyde et større antal retssager, når kommunerne rent faktisk ikke kunne opfylde en sådan pligt. Og hvad kunne det i øvrigt ikke komme til at betyde, hvis man på denne måde skulle tvinge kommunerne ud i en forceret udbygning?

Det ville specielt under de nuværende meget stramme rammer for kommunernes virksomhed komme til at betyde en opgivelse af andre projekter, som kommunerne også gerne vil tilgodese, f. eks. bygning af en skole, som kommunen finder nødvendig, eller f. eks. en udbygning af hjemmehjælpen eller opførelsen af et plejehjem.

Så vidt jeg kan se, løser forslaget ikke reelt noget problem, men det skaber en række andre. Det vil betyde, at man griber ind over for kommunernes adgang til i det lokale område at prioritere, hvad der på lokalt hold bedømmes som vigtigst, og det vil kunne bryde den positive holdning, der rent faktisk er i de fleste kommuner til at udbygge daginstitutionsområdet.

Hans Hækkerup (S):

Ifølge dette forslag fra VS skal det fremover være en ret at få sit barn passet i en daginstitution, og kommunerne skal have pligt til at sørge for de nødvendige institutioner og institutionspladser. I socialdemokrati-

et nærer vi stor sympati for den tanke, men i modsætning til VS mener vi, at målet først vil kunne nås i alle landets kommuner i løbet af nogle år, simpelt hen fordi en øjeblikkelig udbygning på daginstitutionsområdet, der skal dække både det sociale og det pædagogiske behov fuldt ud, vil stille så store krav til kommunernes økonomi, at det ikke samtidig vil være muligt at løse de mange andre påtrængende opgaver, der er, f. eks. på ældreområdet.

Men vi er i socialdemokratiet indstillet på gennem udbygningsplanlægningen at tilskynde kommunerne til at dække den faktiske efterspørgsel efter daginstitutionspladser.

I bemærkningerne til lovforslaget nævnes også de problemer, der opstår, når man på grund af børnepasningsproblemer ikke kan få arbejdsløshedsdagpenge. Selv om det antal personer, der rent faktisk mister retten til dagpenge, ikke er stort, er der for den enkelte familie tale om et meget stort problem, som vi i socialdemokratiet vil forsøge at løse så godt, som det er muligt, indtil der er bygget det nødvendige antal pladser.

VS ønsker imidlertid, at man skal kunne lægge sag an mod kommunen med krav om erstatning, når der ikke kan anvises en institutionsplads. Vi mener bestemt ikke, at problemet skal løses på den måde, som VS foreslår, og vi må derfor afvise forslaget.

Svend Heiselberg (V):

Venstre ønsker ikke at være med til at ændre loven sådan som foreslået, idet vi er af den opfattelse, at ingen bedre end kommunerne kan bedømme, hvor mange institutionspladser der er behov for. På langt flere områder ville det være nyttigt, om kommunerne selv kunne bestemme.

I øvrigt er det venstres opfattelse, at det ikke er øgede udgifter, vi har brug for, men det må jo siges at være et område, som optager VS ret meget.

Agnete Laustsen (KF):

I det lovforslag fra fremskridtspartiet, som vi netop har forhandlet, om forbedret og ensartet pension, medfulgte der i bemærkningerne et regnestykke over lovens økonomiske konsekvenser og en række tanker om, hvorledes man på andre områder kunne spare disse penge.

[Agnete Laustsen]

Selv om vi ikke kunne anerkende regnestykket, var det dog en erkendelse af, at ethvert lovforslag bør være ledsaget af overvejelser om dets økonomiske konsekvenser.

Nu står vi med et lovforslag fra VS, der kræver, at kommunerne skal forpligtes til at opføre daginstitutioner i et sådant omfang, at det faktiske sociale og pædagogiske behov i kommunen dækkes, med den konsekvens, at de kan gøres erstatningspligtige, hvis de ikke opfylder denne forpligtelse. Unægtelig en flot programmerklæring, men uden nogen som helst angivelse af, hvad et sådant forslag vil koste i henseende til anlægs- og driftsudgifter for de kommuner, som pludselig bliver berøvet deres skøn over det lokale behov for sådanne institutionspladser.

Skiftende socialministre og også i dag vor nuværende har, når der har været tale om, hvor langt bistandslovens § 69 rækker, altid svaret, at der med den formulering, »at man skulle sørge for plads«, ikke skulle forstås nogen pligt, men snarere et vist ansvar for at drive og etablere de forskellige institutioner, og senest har ombudsmanden i forbindelse med en klagesag udtalt, at bestemmelsen næppe kan betragtes som en sædvanlig pligtpåbyggende retsregel, men i nogen grad havde karakter af en programudtalelse.

VS nævner i bemærkningerne, at over 100.000 børn står på ventelister landet over, og at mange må vente i flere år på plads. Nu kan såvel økonomiske regnestykker som sociale statistikker opstilles på mange måder, og jeg betvivler alvorligt, at der er realitet bag VS' tal. De støttes i alle tilfælde ikke af oplysninger fra Københavns kommune, hvor de seneste oplysninger går ud på, at der er et aktuelt behov for at få plads i en vuggestue på 2.900, på at få plads i børnehave 800 og på at få plads i fritidshjem 550.

Må jeg også nævne, at man på landsplan regner med en nettotilvækst på daginstitutionspladser og ganske overvejende på vuggestue- og børnehavepladser på 17 pct. i tiden fra 1980 til 1985, ligesom flere og flere kommuner bliver klar over de fordele, der kan ligge i at formidle dagpleje i private hjem med støtte i bistandslovens § 64.

I en krisetid gælder det om at prioritere sine behov. Vi mener fortsat, at det må være kommunerne, der med ansvar over for staten skal udøve et skøn over, hvad de finder nødvendigt af institutionspladser inden for dette

område, og vi kan derfor fra konservativ side ikke støtte VS' forslag.

Knud Lind (FP):

Fremskridtspartiet går ind for, at børn passes af deres forældre, således at forældrene kan være i stand til at påvirke børnene i den retning, som forældrene skønner er bedst for børnene.

Forældrenes indflydelse på børnenes opdragelse går tabt i daginstitutionerne, selv om der er forældreindflydelse i forældreråd, samtaler med pædagoger m. v. Samfundet har det jo med at sætte bestemte grupper i bås, f. eks. pensionister og børn. Det mener vi er uheldigt. Der er også fare for en indoktrinering i den ene eller anden retning i daginstitutioner, hvor der opholder sig mange børn.

Problematikken med ventelister har været diskuteret ude i kommunerne i flere år, siden bistandsloven trådte i kraft. Der står to ting over for hinanden. Det ene er et mere eller mindre underbygget behov for børnepasning, idet det har vist sig i kommunerne, at børn er blevet skrevet op på flere institutioners ventelister på samme tid. Over for det står den enkelte kommunes skøn over, hvad det er økonomisk rimeligt at ofre på institutionspladserne. Vi mener, at nærdemokratiet må have en chance. Der er kommunevalg hvert fjerde år, og så er det op til borgerne selv at vælge ud fra deres bestemte behov. Vi mener, det er rigtigt, at forældrene bør kunne dokumentere, at de har fået arbejde, inden de får en institutionsplads til børnene, når der er pladsmangel i den pågældende kommune.

Amter og kommuner skal holde udgifterne inden for en 3 pct.s stigning. VS' forslag vil medføre en ret stor udgift. Man har ikke foretaget nogen beregninger over den, men det er mit indtryk, at det, man kommer med her, må give den enkelte kommune en udgift, som ikke er acceptabel, og som i hvert fald ikke kan holdes inden for de 3 pct.s stigning. Det er, som om VS er ligeglade med landets økonomiske situation; det er en meget særegen form for spareoplæg, man kommer med her.

Jeg føler, at der i dette forslag også ligger lidt pædagogisk personalepolitik. Det er mit indtryk, at institutionspersonalet ude i kommunerne bruger forældrene som en slags løf-

[Knud Lind]

testang til flere pædagogiske arbejdspladser. Fremskridtspartiet mener, at det stadig må være den enkelte kommunalbestyrelse, der skønner, hvilket antal pladser der er nødvendigt. Jeg mener også, at det kommunale selvstyre vil lide et knæk, og jeg synes, det sidste, man kommer med, er en skærpelse – dette, at man ønsker at føre retssag imod dem, man selv har valgt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Så er det vist på tide, at der er nogle, der er lidt venlige mod dette forslag, og det vil jeg så starte med at være. Vi vil meget gerne støtte forslaget, og vi vil meget gerne arbejde sammen med VS om det i udvalget, få mange flere oplysninger frem, end det desværre hidtil har kunnet lade sig gøre under udvalgsarbejdet herinde.

Noget er det dog lykkedes, og jeg skal takke VS for det meget fyldige materiale, der følger med dels i bemærkningerne, dels i bilagene. Jeg skal yderligere sige tak, fordi I også har pointeret, at andre end I selv har arbejdet meget hårdt med denne sag.

Når det er sagt, vil jeg også kaste mig lidt ud i nogle af de ting, der er blevet sagt heroppefra. Jeg forstod på socialministeren, at kommunernes ret til at bygge eller lade være ikke på nogen måde skal anfægtes. Jeg håber, jeg har forstået ret, for hvis jeg har det, må det betyde, at man ikke herindefra kan sige til kommunen: nu må I altså ikke bygge mere, for vi skal spare. Ellers er der i hvert fald slet ikke nogen ræson i tingene, hvis den kommunale ret til at bygge eller lade være skal være fastslået.

Vi er nogle, der har arbejdet meget hårdt med dette i udvalget, både socialudvalget og ikke mindst arbejdsmarkedsudvalget. Der er stillet et utal af spørgsmål på dette område; flere af dem har vi ikke modtaget svar på, fordi man ikke har kunnet svare på dem. Vi har arbejdet så hårdt med det, at jeg på et tidspunkt spurgte justitsministeriets lovkontor, hvad ordet »skal« betyder i lovgivningen. Jeg fik det svar, at det sandelig kommer an på, i hvilken forbindelse det står. I denne forbindelse skal det altså opfattes som en programerklæring, men i andre forbindelser skal det opfattes som noget, man skal. F. eks. »skal« man ifølge skattelovgivningen betale skat, og det er der vel ingen, der anfægter; vi

betaler trofast alle sammen, og gør vi det ikke, får vi en bøde. Men når kommunerne ikke opfylder det, der står i loven – for det står jo i loven, til trods for at man nu vil have det præciseret yderligere, at kommunerne skal oprette det nødvendige antal daginstitutioner – så betyder det altså ikke, at det »skal« man, og det betyder ikke, at man kan pålægges bøder, fordi man ikke overholder loven. Det vil altså sige, at loven bliver brugt på den måde, at når det er noget, der skal hive penge hjem fra almindelige mennesker, skal loven overholdes, ellers får man bøde, og når det er noget, kommunen skal gøre for at afhjælpe situationen for andre almindelige mennesker, sker der ikke noget. Det synes jeg var et af de værste svar, jeg nogen sinde har fået herinde, men jeg er overbevist om, at det er rigtigt, for jeg ved da godt, at dette samfund fungerer på den måde. Jeg synes, det skal med, at man altså også kan komme ud for den slags.

Når jeg nu er her, vil jeg stille socialministeren et spørgsmål: når kommunerne selv skal have ret til at bygge eller lade være – hvad jeg håber er rigtigt – hvordan kan andre ministerier så lave andre bestemmelser? Her tænker jeg ikke mindst på børnepasningscirkulæret. Der er lavet et børnepasningscirkulære, angiveligt med det for øje, at kommunerne skulle presses til at bygge flere daginstitutioner; det har arbejdsministeren sagt masser af gange fra denne talerstol. Der er overhovedet ikke noget belæg for, at der er bygget én eneste institution, siden det børnepasningscirkulære er kommet, men ikke desto mindre er det det, der bliver sagt. Når det nu er fuldstændig op til kommunerne, om de vil bygge eller lade være, hvordan i alverden kan andre ministerier så lave ordninger, som gør, at folk får frataget deres arbejdsløshedsunderstøttelse, fordi kommunen ikke opfylder sine forpligtelser?

Dette også være sagt til fru Agnete Laustsen, som sagde, at det konservative folkeparti bestemt ikke kunne gå ind for, at de mennesker, der ikke kunne få passet deres børn, kunne få hjælp fra kommunen. Ja men det ligger i sagens natur, at der er nogen, der betaler i dag: det er den enkelte, der betaler. Det, der ellers skulle være noget kollektivt, er altså blevet til noget individuelt: den enkelte må betale for kommunens forsømmelser. Derfor synes jeg, det var helt fint, hvis vi

[Lilli Gyldenkilde]

kunne få vedtaget dette forslag, så det var kommunen, der måtte betale for sine egne forsømmelser.

Lone Dybkjær (RV):

Socialministeren har, som det også er hendes opgave, nævnt en række af de problemer, der kan rejses af formel art, så dem vil jeg ikke gå ind på.

Så er der det reelle i lovforslaget. Der er sandheden jo den, at vi ikke i de kommende år kan få råd til de udbygninger, som vi måske kunne ønske os. Det er naturligvis, fordi det ikke er så enkelt at lave omlægninger fra andre sektorer over på denne her, selv om det nu var den højeste målsætning, at vi ville gøre det.

Men spørgsmålet er også, om det er rigtig fortsat at have denne paragraf, og det afhænger naturligvis bl. a. af, hvordan man fortolker spørgsmålet om det faktiske sociale og pædagogiske behov. Jeg er ikke sikker på, at jeg er enig med den socialdemokratiske ordfører, hr. Hans Hækkerup, i, at vi skal lave så stor en daginstitutionsudbygning som overhovedet muligt. Det er faktisk ikke sikkert, at det er vejen, og at det er det bedste, vi kan gøre for børnene eller for den sags skyld for ligestillingen.

Så kan man spørge sig selv, om vi skal vente med at diskutere en række af disse mere principielle ting, til børnekommissionen kommer med sin betænkning engang i løbet af året. Det kan der selvfølgelig godt argumenteres for at man skal, og jeg skal vel ikke være den, der siger alt for meget imod det, men man kunne jo også allerede på nuværende tidspunkt starte en debat om nogle principielle retningslinjer inden for dette område, nemlig: hvad gør vi overhovedet i de kommende år, når vi nu ikke har råd til nogen af de udbygningsplaner, som lå i bemærkningerne bag bilstandsloven?

Jeg tror, det er nødvendigt, at vi begynder at diskutere nogle nye løsninger, men under det overordnede princip, at det ikke kan nytte noget, vi forestiller os, at det skal være ensartet over hele landet; det kan godt være, der er nogle foranstaltninger, man skal lave i det storkøbenhavnske område, som man ikke skal lave i Jylland, og omvendt. Med andre ord tror jeg, vi skal lade være med at regne med, at de løsninger, der kan bruges i den

ene landsdel, også nødvendigvis kan overføres til og vil være et gode for en anden landsdel.

Spørgsmålet er, om vi kan komme ind på nogle helt nye principper i det. F. eks. kan man i højere grad lægge vægt på dagpleje til de mindreårige børn og prøve at etablere nogle kontaktmuligheder mellem dagplejeordninger og institutionerne. Der er en række problemer i dag, men en hel del af dem kunne godt løses, hvis man virkelig var indstillet på det.

Det kan også være, man skal tage fat på nogle helt nye løsningsmetoder, f. eks. at man lavede private fællesskaber, og med det mener jeg, at man prøvede på i fællesskab, men mere på privat basis, at løse en række af omsorgsfunktionerne. Det skulle ikke nødvendigvis være uden støtte fra det offentlige under en eller anden form, det skulle bare være støtte på en anden måde end den, vi ser i dag. F. eks. kunne man forestille sig, at pædagogerne kom til børnene, i stedet for at børnene kom til institutionerne og pædagogerne; det kunne godt være en meget bedre løsningsform end den, vi har i dag.

Det, dette lovforslag giver mig anledning til at sige, er, at jeg synes, det er nødvendigt, at vi nu påbegynder en mere principiel diskussion om, hvad vi gør ved omsorgen for småbørnene, for har vi først institutionerne, bliver børnene naturligvis også anbragt dér, men spørgsmålet er, om det nu også er den rigtige måde, hvis vi primært ville tage hensyn til børnene, og det føler jeg mig som sagt ikke overbevist om at det er. Dermed være ikke sagt, at der ikke er en række daginstitutioner, der fungerer udmærket i øjeblikket; jeg synes bare, at det, vi har brug for nu, er en langt mere principiel diskussion end den, vi har set i de senere år.

Birgith Mogensen (CD):

Vedrørende forslag til lov om ændring af lov om social bistand kan jeg sige, at der på nuværende tidspunkt er den forpligtelse, som forslagsstillerne efterlyser. I sin tid har ventres daværende socialminister, Jacob Sørensen, i forarbejdet til loven tolket, at der skal være plads til alle ansøgere.

CD kan ikke støtte forslaget.

Tyroll (VS):

[Tyroll]

Efter det sidste indlæg skulle man jo tro, at der slet ikke var nogen problemer på dette område, fordi det allerede er gældende lovgivning. Det mente vi også, men vi har lagt op til en præcisering af indholdet i § 69, fordi der er lagt en tolkning ind, efter at loven er vedtaget, nemlig den tolkning, at det er et skønsprincip, der skal praktiseres i de enkelte kommuner. Når man skal se, om dette skøn er rimeligt, skal man altså sammenligne med andre tilsvarende kommuner, og det forekommer os at være ret underligt, at man skal lave denne sammenligning med andre kommuner, for man skulle mene, at det afgørende var, om man har skønnet rigtigt i forhold til behovet i den enkelte kommune. Det må være det, der ligger i dette skønsprincip, og det er det, vi gerne vil have præciseret.

Nu har vi jo haft mange problemer med lige nøjagtig denne lovgivning, denne § 69, gennem årene. Vi har forsøgt at få besvaret spørgsmål og få socialdemokratiske ministre til at ændre disse ting og ændre den administrative praksis på området, men det har været nytteløst. Det, vi har set, er, at ventelisterne er spiret frem, at der er foretaget manipulationer med betingelserne for at få børn i daginstitutioner rundt omkring. Man vælger forskellige betingelser for, at man kan få daginstitutionsplads. Vi har set retssager, vi har set børnepasningscirkulæret, vi har set ligestillingsrådets udtalelse om virkningerne, vi har set arbejdet fra forældrenes landsorganisation, og vi har set pædagogerne fremlægge undersøgelsesresultater, også for nylig, om problemerne i forbindelse med disse ting. Det viser klart, at der er stor interesse for ændringer på disse punkter. Man er rundt omkring i kommunerne og andre steder, måske ligeså undtagen hos dem, der sidder på taburetterne i kommunalbestyrelserne, indstillet på, at der skal ske nogle ændringer på disse punkter, og det, der lægges op til, er, at den enkelte kan få en daginstitutionsplads, i det øjeblik man ønsker at få en sådan.

Så har vi selvfølgelig leget lidt med, hvornår det skulle træde i kraft osv., for vi mente faktisk, at det skulle være det samme, som allerede var gældende, så der ikke skulle være nogen problemer, men vi er da spændte på at se, hvilke problemer der er forbundet med det.

Jeg vil sige i almindelighed om økonomibetragtningerne, at bistandsloven har man jo

ikke sådan kunnet stille de helt store beregninger op for, for der er adskillige skønsprincipper involveret i forvaltningen af bistandsloven, så jeg er egentlig forundret over, at man kommer og forlanger tal af os her.

Ellers vil jeg mest tage arbejdsmarkedssiden i denne problemstilling, som vi havde til behandling forleden på foranledning af SF, som ville have børnepasningscirkulæret trukket tilbage – folketingets forhandlinger, sp. 4849 og 4850. Da sagde arbejdsminister Svend Auken bl. a.:

»... der er reelle problemer for børnefamilier på arbejdsmarkedet knyttet til manglende børnepasningsmuligheder ... at dette problem må løses gennem en tilstrækkelig udbygning af tilbud af institutionspladser i vores samfund ... Regeringen kan af de grunde, jeg her siger, absolut medvirke til at løse børnepasningsproblemet gennem fremskaffelse af tilstrækkelig mange pasningsmuligheder og tilstrækkelig støtte til de arbejdsgørende ...«

Jeg hørte jo ikke meget om, hvilket bud man egentlig har fra socialdemokratiets side på at løse disse problemer, for det er, hvad vi får at vide, når vi diskuterer arbejdsmarkedssiden af sagen, og vi er jo gået fra socialudvalg til arbejdsmarkedsudvalg og omvendt, vi er gået fra den ene minister til den anden, og man skyder bare problemet fra sig, også over til kommunalpolitikkerne, og sådan går problemet i ring, mens der er en masse, der får disse problemer ind på livet.

Hr. Kaj Poulsen udtrykte det godt i debatten forleden. Han sagde:

»Vi har nok det allerstørste paradoksproblem inden for arbejdsmarkedet netop på dette område. Når man får et forslag som dette her, må man sige« – det var altså det om børnepasningscirkulæret – »at det ikke er et arbejdsmarkedspolitisk spørgsmål. Så kan man henvise til, at det kan være et socialt spørgsmål, men socialministeren siger, at det er et kommunalt spørgsmål. Så siger kommunerne: ja men efter at regeringen har pålagt os ikke at lade vores udgifter stige, kan vi ikke længere klare problemerne. Det er virkelig et paradoksproblem, som vi må se på ... Socialdemokratiet er åbent og villigt til at arbejde på at se, om vi kan finde en løsning på dette problem ...«

Hvad ligger der i den åbning fra hr. Kaj Poulsens side? Jeg mærkede ikke megen åb-

[Tyroll]

ning i dag. Jeg mærkede den sædvanlige ansvarlighed over for bl. a. de kapitalister, som, fordi de ikke får en profit på 1-2 mia kr. ekstra, undlader at sætte 30-40 mia kr.s produktion i gang. Det er dem, man viser ansvar over for. Det er dér, man sætter sine økonomiske rammer. Det er dér, problemerne ligger begravet, at det her samfundssystem ikke er i stand til at indfri de behov, der rent faktisk er til stede.

Så lyder det jo smukt, når arbejdsministeren siger til slut under behandlingen af børnepasningscirkulæret - folketingets forhandling, sp. 4870:

»Men vi er meget indstillet på at diskutere, hvordan man kan løse problemet . . . Jeg tror, det er vitalt, at der er ordentlige pasningsmuligheder for børnene, så mænd og kvinder på lige fod kan virke på arbejdsmarkedet.«

Det er jo så smukt, det er så fine idealer, og derfor havde vi da egentlig også forventet, at man i det mindste havde taget nogle skridt i retning af at sige, at man ville være med til at se på dette problem og være med til at løse det, at man var klar over, at der skulle nogle mere præcise formuleringer ind i bilstandsloven, men vi hørte faktisk intet om, hvordan socialdemokratiet vil løse disse problemer, som virkelig er problemer for mange mennesker i dette samfund.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke gå ind for det foreliggende forslag, som vil medføre en stor udbygning af daginstitutionerne. Som det fremgik ved behandlingen af L 102, vil vi gerne arbejde for, at der bliver mulighed for forældre for selv at passe deres børn.

Lis Starcke (DR):

Man må lade venstresocialisterne, at de er kommet med en omhyggelig redegørelse, men når vi kommer til selve lovforslaget, er jeg nu ikke så begrejtret. Så vidt jeg kan bedømme den hensigt, som venstresocialisterne har haft med deres forslag, er det at ændre bilstandslovens tekst, således at det sikres, at kommunerne har en retlig forpligtelse til at tilvejebringe de nødvendige institutioner og institutionspladser - og jeg vil gerne i en parentes, men derfor lige så vigtig, tilføje: eller dagplejepladser, fordi jeg tror på den

private dagpleje - således at kommunerne kan sagsøges med krav om erstatning for de økonomiske konsekvenser af, at de ikke har opfyldt deres forpligtelser. Det er altså det, der er hovedformålet, at nu skal kommunerne have den retlige forpligtelse, men jeg kan ikke se, at den tekst, der nu foreslås, overhovedet i højere grad pointerer kommunernes retlige forpligtelse. Der er nemlig bare tilføjet fra VS' side noget om det faktiske behov. Ja men det gør det jo ikke tydeligere, og der bliver stadig væk et skøn tilbage, som for øvrigt socialministeren også sagde det.

Retsforbundet kan ikke anbefale det foreliggende forslag, men vi synes, at der er mange ting, man kunne drøfte, og vi synes også, at man skal komme ind på, om ikke der er andre måder, hvorpå børnene kan blive passet end i institutioner.

Steffensen (KrF):

Fru Agnete Laustsens bemærkninger om økonomiske beregninger må vække til eftertanke, synes jeg nok. For et øjeblik siden sagde fru Karen Thurøe Hansen nogle stærke ord til fru Inge Krogh om manglende beregninger i et lovforslag. Her ligger der fra VS' side ret så udførlige beregninger, men disse regner man altså ikke med fra det konservative folkepartis side, fik vi at vide, fordi de er forkerte, og den opfattelse kan man jo nok have.

Men efter dette må man da betragte fru Karen Thurøe Hansens udtalelser som værende uden værdi, og de er i hvert fald blotet for enhver form for logik.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ja, der er jo ikke særlig meget at takke for. Forslaget har jo ikke mødt den store velvilje, heller ikke, som hr. Tyroll nævnte, til eventuelt at være med til at løse de problemer, der ligger.

Socialministeren fremhævede i starten, at til trods for at hr. Jacob Sørensen under behandlingen af bilstandsloven i 1974 havde givet udtryk for nøjagtig det samme begreb, som vi bruger i vores forslag, nemlig at kommunerne har pligt til at skaffe det nødvendige antal daginstitutioner til at dække det faktiske behov, havde han samtidig gjort opmærksom på - og det må så have været i en anden sammenhæng - at man stadig væk

[Anne Grete Holmsgård]

skal skønne, at der ikke er forskel fra den ene kommune til den anden. Jeg mener ikke, at det på nogen som helst måde forandrer de udtalelser, som hr. Jacob Sørensen kom med i sin tid.

Men det er jo sådan, at adskillige socialministre siden hen har udlagt bistandslovens § 69 på en anden måde. Hr. Erling Jensen udlagde den som daværende socialminister i december måned 1978 på en sådan måde, at der nærmest var tale om en formålsparagraf.

Der er fra forskellig side her blevet nævnt, at det er et økonomisk problem, men jeg vil sige, at der er faktisk et meget, meget stort daginstitutionsbehov i dag, og det er først og fremmest et spørgsmål, om man har politisk vilje til at løse det spørgsmål, og ikke først og fremmest et økonomisk problem. Det er da også kendetegnende, at de kræfter, der først og fremmest taler om det som et økonomisk problem, også er dem, der i øvrigt ikke har vist vilje til eller overhovedet ønsket at tage nogle nedskæringer på de områder, hvor man kunne, f. eks. gennem skattelovgivningen, bare for at tage et enkelt eksempel.

Såvel socialministeren som hr. Hans Hækkerup og i øvrigt en lang række af de øvrige ordførere mente, at det ville være et meget stort problem, at man fremlagde det som et retligt krav fra forældrene, der dermed faktisk kunne indanke det for kommunen. Hr. Knud Lind gik så langt som til at sige, at det var et problem, at man kunne indanke de folk, man selv havde været med til at vælge. Det kan jeg altså ikke se det er. Hvis de mennesker, man har været med til at vælge, ikke forvalter loven, som man rent faktisk mener den skal forvaltes, må man da have ret til at indanke dem.

Fru Lis Starcke sagde til sidst, at det var et problem, at det ikke blev gjort tydeligt i loven, at det er en retlig forpligtelse, men så vidt jeg er orienteret, har bemærkningerne i loven også en betydning, og det, der står i bemærkningerne, er jo den måde, det skal fortolkes på. Derfor kan jeg ikke se, at det ikke ret tydeligt fremgår, at det forholder sig sådan.

Hr. Hans Hækkerup mente, at problemet med børnepasningscirkulæret som en del af dette problem ikke var så forfærdelig stort, men at det især var et problem for den enkelte familie.

I december måned kom ligestillingsrådet med et midlertidigt resultat af en undersøgelse af, hvor stort problemet egentlig er, og af det fremgik det, at man havde fundet 87 tilfælde, hvor forældre, og hovedsagelig kvinder, havde mistet deres arbejde på grund af kombinationen af børnepasningscirkulæret og manglende daginstitutioner.

For to dage siden udkom det nye nummer af Børn og Unge, og heri nævnes en stikprøveundersøgelse, man har foretaget i 15 forskellige kommuner, hvoraf det fremgår, at der i hvert tilfælde er mellem 400 og 600, hovedsagelig kvinder, der er blevet ramt direkte af børnepasningscirkulæret. Ud over det er der så yderligere en næsten lige så stor gruppe kvinder, der er blevet ramt af, at de ikke har nogen daginstitutionsplads, men som ikke er blevet ramt af børnepasningscirkulæret, fordi de ikke var tilmeldt en A-kasse i forvejen.

Det er klart, og det fremhæver Børn og Unge i øvrigt også, at man ikke bare kan gange op og sige, at så er tallet så og så stort på landsplan, som de selv forsøger sig med. Da kommer de frem til, at det i hvert tilfælde betyder, at 2.000 kvinder i dag er blevet ramt af børnepasningscirkulæret, og at omkring 15.000 kvinder generelt er ramt af, at de ikke har nogen daginstitutionsplads, kombineret med manglende arbejde. Det giver dog immervæk udtryk for, at det faktisk er et stort problem. Jeg mener, at hr. Hans Hækkerup kommer meget, meget let om ved det ved at sige, at det er et mindre problem, og at det kun er et problem for den enkelte familie. Men jeg var da glad for at høre hr. Hans Hækkerup sige, at socialdemokratiet gerne ville være med til at afhjælpe dette problem. Jeg fik ikke rigtig noget svar på, hvordan det skal afhjælpes, men det håber jeg jeg kan få bagefter.

Hr. Svend Heiselberg sagde, at vi har ikke brug for øgede udgifter, heller ikke til daginstitutioner. Dertil vil jeg bare sige, at det er et spørgsmål om, hvordan man prioriterer, og det er helt klart, at hr. Svend Heiselberg og VS i hvert tilfælde prioriterer vidt forskelligt.

Fru Agnete Laustsen betvivlede de tal, VS har lagt frem i bemærkningerne, hvor vi skriver, at der i dag er over 100.000 børn på venteliste. Det kan da godt være, at fru Agnete Laustsen betvivler dem, men jeg synes nu,

[Anne Grete Holmsgård]

hun var lovlig stor i slaget. Hun nævnte en række tal fra Københavns kommune og sagde udtrykkeligt, at der var tale om et akut behov. I bemærkningerne til lovforslaget står der klart og tydeligt, at der er over 100.000 på venteliste, og det skønnes, at der heraf er over 50.000, der har et akut behov. Den undersøgelse er også foretaget af Børn og Unge, og den er foretaget i sommeren 1979.

I den forbindelse vil jeg da godt knytte en kommentar til det, hr. Knud Lind sagde, nemlig at det har vist sig rundt omkring i adskillige kommuner, at der er mange tilfælde, hvor forældrene har skrevet deres børn op på forskellige ventelister. Det er sådan, at der faktisk er indført regler for, at det ikke kan lade sig gøre, men det kan da godt være, at de regler ikke bliver overholdt. Jeg ved ikke, om hr. Knud Lind har foretaget en nøjere undersøgelse heraf.

Jeg vil gerne takke for den positive modtagelse fra SFs side; den havde jeg sådan set også regnet med på forhånd, fordi jeg mener, vi har en temmelig ens opfattelse af spørgsmålet om de manglende daginstitutionspladser.

Til fru Lone Dybkjær vil jeg sige, at det er da rigtigt, at det vil være dyrt at gennemføre dette, og vi har ikke foretaget nogen udregninger over det. Men man kan jo spørge i socialudvalget, om socialministeriet vil komme med en udregning over, hvad det vil koste. Jeg mener nu stadig væk, det er et spørgsmål om en politisk prioritering. Fru Lone Dybkjær er øjensynlig ikke enig hverken med socialdemokratiet eller med venstresocialisterne i, at man nødvendigvis skal have en udbygning af daginstitutionsområdet. Jeg mener da, at der klart ligger en masse problemer, hvoraf man f. eks. kunne løse en hel del ved at lave en bedre barselorlov. Jeg mener også, at man kunne løse en hel del ved at få en generel arbejdstidsnedsættelse, men jeg mener, det er meget vigtigt, at det ikke skal ske på økonomisk bekostning af den enkelte familie, for jeg tvivler meget på, at børnene har bedre af at gå hjemme i en familie, der er plaget af sociale og økonomiske problemer, end de har af at gå i en daginstitution.

Jeg vil godt til sidst sige noget om hele problematikken omkring daginstitutioner og børn og indholdet i daginstitutionerne. Jeg mener, at det alt for mange gange er blevet

fremhævet, uden at der er dokumentation for det, at børnene ikke har godt af at være i daginstitution. Jeg har aldrig nogen sinde set den dokumentation fremført.

Men det er da klart, at hvis man bliver ved med at fremføre denne argumentation og man samtidig bliver ved med at stramme reglerne, overbelægge daginstitutionerne og presse personalet, kan det blive en selvopfyldende profeti i sidste ende.

Jeg har tidligere i et spørgsmål til socialministeren udbedt mig et svar på, hvad man faktisk forsøger at gøre på dette område, og især, hvad man ønsker at gøre med hensyn til forældreindflydelse i daginstitutionerne, fordi det netop er en af de måder, man kan styrke samarbejdet mellem pædagogerne og forældrene på.

Jeg synes, jeg har fået et meget uldent svar på det. Jeg havde selv bedt om en kommentar til forslaget fra socialstyrelsens eget udvalg om, at man har et møde om måneden til forældresamarbejde. Det mener jeg ikke er for meget, og jeg vil være glad for at få et uddybet svar på, hvad det er for nogle principper man vil udarbejde den nye bekendtgørelse efter.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Det sidste spørgsmål stillet af ordføreren for VS tror jeg falder uden for det lovforslag, vi behandler her i dag, så det skal jeg lade ligge.

Fru Lilli Gyldenkilde havde opfattet korrekt, at jeg mente, det fortsat burde være en kommunal afgørelse, og at jeg ikke på den baggrund kunne støtte det forslag, der her er fremme. Fru Lilli Gyldenkilde spørger mig så, om det nu betyder, at man lader kommunerne selv træffe denne afgørelse, og man anede hos fru Lilli Gyldenkilde en mistanke om, at sådan var det nok ikke. Jeg mener ikke, der er nogen initiativer, der tager sigte på, at man vil blande sig i den prioritering, der foretages i kommunen, men det er selvfølgelig ikke ensbetydende med, at man ikke set ud fra en økonomisk synsvinkel sammen med kommunerne vil fastlægge nogle økonomiske rammer.

Det, vi diskuterer her i dag, er, om vi fra centralt hold skal fastlægge, hvad kommunerne skal prioritere først, og da er jeg ikke tilhænger af, at vi skal gå så langt som fore-

[Socialministeren]

slået her af VS. Det betyder da ikke, at vi ikke på forskellig vis kan påvirke kommunerne. Vi kan gøre det politisk, vi kan gøre det som enkeltpersoner, og vi kan gøre det som folketingsmedlemmer, og det har jeg også indtryk af at vi hver for sig gør.

Hr. Tyroll mente, at der ikke var overensstemmelse mellem, hvad arbejdsminister Svend Auken havde sagt, og hvad hr. Kaj Poulsen havde sagt. Det synes jeg der er ganske nøje. Jeg forstod heller ikke på de citater, hr. Tyroll bragte, at hverken arbejdsministeren eller den socialdemokratiske ordfører ønskede en ændring af det forhold, at det var kommunernes afgørelse. Jeg kan da også her understrege, hvad fru Agnete Laustsen sådan set allerede har været inde på, og hvad jeg også har haft lejlighed til at redegøre for i et samråd i socialudvalget, at der er ganske pæne stigninger i den udbygningstakt, kommunerne har lagt frem. Hvis man ser på tallene fra 1979 til 1985, påregnes der rent faktisk en stigning i pladser på i alt 56.000, og derfor synes jeg, det er en stor misforståelse, hvis vi af debatten i dag får det indtryk, at kommunerne ikke selv forsøger at løse dette problem. Derfor opfatter jeg det også på mange måder som en af de – kan man næsten sige – gentagne diskussioner om kommunernes selvbestemmelsesret, som også fru Lone Dybkjær var inde på det. Det er vel sådan med VS, at de i princippet er tilhængere af et stort engagement ude omkring, græsrodsbevægelser, indflydelse osv., også fra kommunernes side, men så snart disse beslutninger ikke følger de retningslinjer, VS synes er rigtige, forsøger man at få nogle generelle retningslinjer fra centralt hold. Jeg har via onsdagsspørgsmål haft lejlighed til at konstatere det før fra hr. Tyrolls side, og jeg synes også, det er det, der gennemsyrrer det lovforslag, vi behandler her i dag. Vi er ikke enige i en sådan holdning i socialdemokratiet.

Hans Hækkerup (S):

Jeg vil gerne sige til fru Lone Dybkjær, at vi selvfølgelig i socialdemokratiet er positive over for at drøfte andre former for pasningsmuligheder, blot de har et forsvarligt indhold. Men problemet er jo, at der er en akut venteliste. Den er forskellig i de enkelte kommuner, men det er et stort problem. Og selv om der i løbet af de sidste mange år, i

1970'erne, er sket en meget stor udbygning både inden for daginstitutionsområdet og på dagplejeområdet, er der stadig mange folk, der er skrevet op, og som ønsker deres børn passet i dagpleje eller daginstitutioner. Kommunerne har nogle planer om at udbygge, og i den kommende femårsperiode vil der blive oprettet mange daginstitutionspladser, men vi vil gerne være med til at tilskynde kommunerne til, at man får udbygget, sådan at det faktiske behov for pladser dækkes. Og den målsætning vil ikke være uforenelig med de begrænsninger, der er lagt på kommunernes udgifter. I nogle kommuner vil det være sværere at gennemføre den prioritering, der skal til, end i andre kommuner, men i almindelighed kan man ikke sige, at det vil være umuligt at løse problemet gennem en udbygning.

Til slut vil jeg godt sige, at vi i socialdemokratiet på intet tidspunkt har ønsket at bagatellisere børnepasningsproblemet.

Agnete Laustsen (KF):

Hr. Tyroll kunne ikke rigtig forstå, at jeg efterlyste økonomiske beregninger i denne sag, da noget sådant efter hr. Tyrolls mening faktisk lå lidt uden for bistandsloven.

Nu er det jo ret bekendt, at VS som regel udviser ret ophøjet foragt over for alt, hvad der har at gøre med, hvor pengene egentlig skal komme fra. Vi får derimod som regel en masse at vide om, hvad vi skal bruge pengene til. Jeg mener, at man kunne, og jeg mener også, at man burde have fået at vide, når man nu fremsætter et forslag som dette, hvad disse institutioner egentlig koster, og man kunne sikkert uden alt for stort besvær have rettet henvendelse til kommunerne for at få at vide: hvis I nu hundrede procent skal dække behovet, hvor mange institutioner mangler I så? Bare for at give et enkelt lille eksempel, som jeg har erfaret her for et øjeblik siden, kan jeg nævne, at en kommune som Tåstrup oplyser, at den skønner at mangle ca. 31 institutioner, og den skønner en udgift på ca. 3 mill. kr. pr. stk. Det vil altså sige omkring 100 mill. kr. for denne kommune, og det giver trods alt en idé om, hvad det egentlig er for et regnestykke, der burde have ligget på bordet fra VS' side, før vi i realiteten kunne drøfte det.

Jeg kunne ikke rigtig forstå hr. Steffensens bemærkninger i anledning af denne drøften

[Agnete Laustsen]

økonomi. Jeg nævnede i mit første indlæg, at jeg var glad for, at fremskridtspartiets forslag havde været ledsaget af økonomiske beregninger – som jeg allerede har sagt, mener jeg de altid bør foreligge – og så sagde jeg, at jeg mente bare ikke, at de beregninger, fremskridtspartiet havde opstillet, var korrekte. Det kan man jo altid diskutere, men de var der, og det roste jeg fremskridtspartiet for.

Fru Karen Thurøe Hansen efterlyste nogle beregninger i den efterfølgende sag, og jeg efterlyser økonomiske beregninger her, og jeg kan ikke se, at der skulle være nogen som helst modstrid imellem disse betragtninger.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Dagens debat om de forskellige forslag viser jo tydeligt, at børn er en hindring i dette samfund. Men det skal jeg ikke bevæge mig mere ud i, for vi har jo endnu et forslag, hvor vi skal tale om det, så dér kan jeg komme nærmere ind på det.

Det, der bringer mig herop, er, at socialministeren sagde det, jeg forventede. Når jeg konstaterer heroppefra, at kommunerne naturligvis ikke har en egen pligt, eller hvordan er det, vi udtrykker det, at kommunernes ret til at bygge eller lade være skal fastslås, så var jeg godt klar over, at svaret ville blive præcis det, det blev, nemlig at man ikke ville blande sig i prioriteringerne, for spare, det skal man, og der ville altså blive lagt sparekrav ned over kommunerne. Det var jeg heller ikke i tvivl om. Men det, der bringer uro i mit sind, det er, at hr. Hans Hækkerup står heroppe og siger, at for det første er det ikke så stort et problem, og for det andet skal man tilskynde til en øget udbygning.

Så forstår jeg godt socialministerens ord om, at der tydeligvis ikke er enighed i socialdemokratiet om disse ting, og jeg vil da godt opfordre til, at enten ministeren eller hr. Hans Hækkerup på en eller anden måde forklarer os, hvis linje det er, der går igennem. Jeg regner med, at det er socialministerens, og det beklager jeg så meget desto mere, fordi det betyder, at der ikke bliver tale om nogen tilskyndelse på nogen som helst måde. Det ved vi i øvrigt også godt, i og med at uanset hvor mange næser der bliver uddelt til kommuner, der ikke udbygger, så hjælper det ikke noget, det bliver der ikke udbygget spor mere af. Man kan nemlig kun henstille, man

kan ikke forpligte, det ved vi jo så godt. Derfor skal dette lovforslag igennem.

Lone Dybkjær (RV):

Det, der kalder mig herop, er hr. Hans Hækkerup, der siger, at det er i erkendelse af de ventelister, der er i kommunerne, at den socialdemokratiske ordfører sagde, som han sagde før. Jeg er da helt enig med ham i, at der er de ventelister, det er i og for sig ikke så interessant at få konstateret igen, for det ved vi jo alle sammen, og det er jo også baggrunden for lovforslaget, og så meget kan jeg da også selv læse indenad.

Det, der er hele spørgsmålet, og det, jeg rejste, var, hvordan vi bedst klarer de ventelister, hvordan vi bedst klarer at få børnene passet på forsvarlig vis. Det mener hr. Hans Hækkerup altså skal ske ved, at man tilskynder kommunerne til at bygge daginstitutioner. Det er selvfølgelig én måde at klare venteliste problemet på. Jeg tror bare, at man så kommer ud i nogle økonomisk uforenelige tilstande, men det mener hr. Hans Hækkerup ikke at man gør. Jeg tror nok, at det videre forløb i foråret vil vise, at det bliver mig, der får ret, og hr. Hans Hækkerup, der ikke får ret, men vi kan jo vente og se, hvad der sker.

Jeg synes godt, at hr. Hans Hækkerup med sin baggrund kunne være så realistisk at se, at der altså skal ske nogle besparelser i den kommende tid, og hvis det ikke skal betyde andet, end at der overhovedet ikke sker noget nyt på området, så må vi finde nogle nye veje. Vi får ikke råd til at bygge så mange daginstitutioner, som der reelt er behov for, og spørgsmålet er, om vi så ikke kan finde andre måder at løse dette problem på, og om det, når alt kommer til alt, ikke også er muligt at finde noget, der, alt andet lige, måske ender med at være bedre for børnene. Det var det principielle spørgsmål, jeg rejste. At hr. Hans Hækkerup også siger, at det skal ske på forsvarlig måde, kan man selvfølgelig godt stå og sige. Jeg havde heller ikke tænkt mig, at det skulle være særlig uforsvarligt.

Det indlæg, hr. Hans Hækkerup kommer med her, er ikke særlig konstruktivt og siger ikke noget særligt nyt om nogen ting, andet end at socialdemokratiet åbenbart kun ønsker daginstitutioner. Det synes jeg er sørgeligt, for jeg tror, der er andre måder at gøre tingene på.

[Lone Dybkjær]

Til fru Anne Grete Holmsgård vil jeg sige, at hvis fru Anne Grete Holmsgård nu erkender, at der er en eller anden form for samlet sum – det ved jeg ikke om fru Anne Grete Holmsgård gør – så synes jeg også godt, vi kan gå ind i prioritering og tildele en eller anden sum til børneområdet, hvor vi kan blive enige om, at dette er det optimale. Er det så sikkert, at det nødvendigvis er til daginstitutioner, vi skal tildele det? Det kan faktisk godt være, at vi skal tildele det sådan, at forældrene først får mulighed for nedsat arbejdstid, at vi skal tildele det sådan, at der bliver en stærkt forøget barselorlov til både mænd og kvinder osv.

Det er ikke sikkert, at det første, vi skal gøre, er at udbygge daginstitutionerne over hele landet. Dermed være ikke sagt, at der ikke skal være nogen, selvfølgelig skal der være det, og fremfor alt skal der være nogle for børn på 3 år og opefter, men det er ikke sikkert, det er den bedste løsning for børn fra 0 til 3 år. Det har man faktisk ikke nogen dokumentation for. Gode daginstitutioner er stort set lige så gode som gode forældre, og andre af den type sammenligninger har man, men der er ingen, der siger, at det nødvendigvis er det bedste for børnene fra 0 til 3 år at være i daginstitution. Vi ved i hvert fald alle sammen, at det ikke er særlig godt for børnene at være lang tid i daginstitution. Det har vi klar dokumentation for. Min udtalelse gik ud på, at hvis vi skal anvende et eller andet beløb inden for dette område, så lad os diskutere, hvor stort det skal være. Der er i hvert fald nogle ting, vi godt kunne blive enige om at spare på, det ved jeg. Hvordan bruger vi så de penge bedst? Er det rigtigt, at det er daginstitutionens vej, vi skal gå først?

Tyroll (VS):

I første omgang sagde ministeren, at med det lovforslag, der er lagt frem her, er tingene stadig væk ikke afklaret; der er stadig væk tale om, at man skal foretage et skøn, og det er da rigtigt nok. Men det skøn skal altså være anderledes, for det skal være et skøn, der ligesom garanterer over for kommunen selv, at den ikke får nogen erstatningssager på halsen. Det er altså et andet skøn, der skal lægges, end det dér med, om man nu svarer til en anden kommune, der ligger et andet sted, som ministeren måske mener

man kan sammenligne sig med. Det er altså en lidt anden måde at skønne på.

Jeg bemærkede, at hr. Hans Hækkerup sagde, at disse ting skulle klares, ved at man kom med nogle tilskyndelser via sociale og sundhedsmæssige udbygningsplaner. Jeg vil gerne have forklaret nærmere, hvordan det skal foregå, og hvilke virkemidler der rent faktisk ligger i det. Alt det, vi har hørt hidtil, er de sædvanlige henstillinger. Dem kan man kigge på og derefter lægge til side, og så kan man ellers lade være med at beskæftige sig mere med dem. Derfor vil jeg meget gerne have en forklaring på, hvordan socialdemokratiet finder at der herigennem kan løses nogle problemer. Det var jo det, jeg efterlyste, da jeg omtalte, hvad arbejdsministeren og hvad hr. Kaj Poulsen sagde forleden i debatten. Der var det ikke noget med en uenighed, men der var faktisk tilsagn om, at man ville medvirke til en løsning af disse problemer. Der var heller ikke nogen klare bud på, hvordan det skulle ske, og det havde jeg da håbet at vi kunne få lidt mere klarhed på i dag. Jeg kunne da godt tænke mig at høre: hvad ligger der for nogle virkemidler igennem disse veje over de sociale og sundhedsmæssige udbygningsplaner? Hvad mener ministeren der ligger? Hvad mener hr. Hans Hækkerup der ligger i disse muligheder?

Så tales der om, at der i disse udbygningsplaner er lagt planer frem om en stigning på 56.000, og det er også omtalt fra anden side, at der ligger noget i retning af, at der skal spares, at der sidder nogle embedsmænd og der sidder et kommunkontaktudvalg, som skal finde ud af, hvorledes disse problemer skal løses. Det er jo åbenbart sådan, at ministeren kan garantere os i dag, at når de begynder at diktere deres løsninger på disse problemer, så går det ikke ud over udbygningsplanerne på dette område. Jeg vil gerne have bekræftet, at det er tilfældet, at man ikke vil gribe ind her. Men når det drejer sig om demokratiet, så er det da rigtigt, at vi lægger megen vægt på, hvad det er for nogle behov og ønsker, man har rundt omkring i samfundet, og der er adskillige græsrodsbevægelser på dette område, vil jeg godt pointere, i hvert fald nævnte jeg i starten en del af de aktiviteter, der har været udfoldet på området.

Det, man kan se på, hvis man skal snakke demokrati og snakke om aktiviteterne i kom-

[Tyroll]

munerne, det er faktisk, at der lige nøjagtig sidder en embedsmandsgruppe, et stedfortræderudvalg under et kommunekontaktudvalg, som vil være dem, der lægger de økonomiske rammer for kommunernes aktiviteter, som vil være dem, der finder ud af, hvorledes besparelser osv. skal foregå, som lægger vækstrammerne for de kommunale aktiviteter. Og så står man alligevel og prøver på at påberåbe sig nærdemokratiet og anfægter det, der ligger i disse løsninger, som bare skulle sikre, at det, der på adskillige områder mangler i bistandsloven, nemlig nogle klare rettigheder, blev tilgodeset, sådan at de interesser for et forbrug, som klart har været markeret i en meget stor del af befolkningen, blev tilgodeset.

Man kommer altså lige pludselig med disse betragtninger, at nu drejer det sig om nærdemokratiet. Det kommer det nok ikke rigtig til, når det gælder om at gennemføre de omfattende besparelser på det offentlige område, som man sidder og planlægger for øjeblikket. Og vi skal jo nok få mere at se, efterhånden som embedsmandsudvalg osv. bliver færdige med deres beregninger.

Jeg vil godt sige noget med hensyn til økonomien. Ja men vi har da set masser af passiv kapitalanbringelse i disse tider, selvfølgelig også fordi regeringen har været med til at holde en høj rente. Vi har også set, at der er ret mange midler, der kan rejses ved indenlandsk lånoptagning osv. Der er steder at hente disse midler, som skal bruges til disse områder, og derfor er vi ikke indstillet på at sige et eller andet med, at det er en samlet sum, man må gå ud fra, og så skal man begynde at prioritere. Der er adskillige steder at tage fra, før man begynder med den slags overvejelser og de studehandler, det må føre med sig.

Knud Lind (FP):

Jeg skal ikke forlænge debatten yderligere, men på ét punkt mener jeg, at denne debat kan blive meget vigtig for kommunerne rundt omkring i landet. Det er med hensyn til det, der står i § 69 om, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i daginstitutioner for børn og unge m.v. Dér vil jeg gerne spørge ministeren, om det er sådan i dag, at vi kan få helt klart præciseret dette »skal«, om det er

blevet til et »kan«, for det er noget, man meget gerne vil vide ude i kommunerne. Da hele loven om social bistand er en rammelov, er det så sådan, at kommunalbestyrelserne nu kan regne med, at »skal« er blevet til »kan«?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forældrebetaling i daginstitutioner og fripladsgrenser.

[Af Brixtofte (V) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 39. Fremsat 25/1 80).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Vedrørende det forslag om retningslinjer for en ændring af forældrebetalingen i daginstitutioner, der her er lagt frem fra venstres side, må jeg med det samme sige, at jeg ikke på nuværende tidspunkt kan gå ind for det. Hermed være ikke sagt, at jeg er afvisende over for tanken om ændringer.

Forslagsstillerne kan have ret i, at i en sparerunde som den, der er bebudet også fra regeringens side, kan et område som dagforanstaltninger for børn ikke lades ude af betragtning, alene på grund af den post, de udgør på de offentlige budgetter. Skal der ske ændringer, er det afgørende, at de har et sigte, som er rimeligt ud fra en socialpolitisk betragtning.